

Gideon Samson

Met illustraties van Milja Praagman

Martha heeft dorst

STADS
HERSTEL

DEN HAAG

Martha heeft dorst

Liva gelooft dat ze Noor niet vaak zo boos heeft gezien. Grote zussen kunnen kwaad worden – dat weet ze heel goed – maar zo erg als nu is het haast nooit.

Ze wandelen door de stad, dat doen ze wel vaker. Bijna niks is leuker dan samen met je grote zus nieuwe kleren passen of een ijsje eten. Nu lopen ze door de lange, smalle Oude Molstraat, in het hart van Den Haag. Liva kijkt om zich heen. Als ze later groot is, zou ze best in zo'n buurt willen wonen. Overal staan prachtige huizen, bijna nergens rijden auto's. Het stikt hier van de kleine winkeltjes en gezellige restaurantjes.

'Aargh!' Vandaag is het dus minder leuk. Noor loopt alleen maar te schreeuwen. 'Ik word echt gék!' buldert ze. 'Papa en mama zijn zo...'

'Zo wát?' vraagt Liva. Steeds vaker heeft ze het gevoel dat ze haar zus niet meer helemaal begrijpt. Logisch, misschien, als die zus acht jaar ouder is en al studeert in een andere stad. Dat Noor het huis uit wil, snapt Liva dan weer wel. Papa en mama en zij lopen de hele tijd ruzie met elkaar te maken.

Dit verhaal is geschreven in opdracht van Stadsherstel Den Haag

Tekst © Gideon Samson, 2024

Illustraties © Milja Praagman, 2024

Vormgeving omslag & binnenwerk: Marieke Oele

Redactie: Inge Marleen

Noor zucht. 'Sorry, zusje.' Ze slaat een arm om Liva heen. 'Ik hou heel veel van jullie hoor, maar ik trek het thuis gewoon niet meer.'

'Is dit dan misschien iets?' Liva blijft midden op straat staan, recht voor een oud café. Ze wijst omhoog. Boven het café is een woning. Vanaf beneden gezien lijkt het daar zo goed als leeg te zijn. Voor het raam staat enkel een plant.

Noor kijkt haar kleine zusje niet-begrijpend aan.

'Kun je daar niet gaan wonen?' vraagt Liva.

'Doe niet zo raar...'

'We kunnen het toch vragen?' Liva wordt ineens helemaal enthousiast. Stel je voor dat zij een kamer voor haar grote zus vindt!

'Het is waarschijnlijk niet eens te huur,' zegt Noor. 'Of het is superduur.'

Liva doet net alsof ze het niet hoort. 'In het café weten ze er vast meer van.'

'Dat is dicht,' zegt Noor.

Liva loopt naar de grote, donkergroene deuren en duwt tegen eentje aan. Ja hoor, hij gaat gewoon open. Ze lacht achterom. 'Wacht hier maar, zus,' roept ze. 'Ik ga dit eventjes regelen!'

Binnen in het café is het donker. Er lijkt geen mens te zijn. Liva knippert met haar ogen, dan ziet ze een man achter de bar. 'Hallo?' Ze loopt erheen. 'Mag ik u wat vragen?'

De man is kaal en dik. Met een theedoek wrijft hij bierglazen droog. Hij kijkt Liva even aan, zegt niks en blijft onder-tussen wrijven.

Liva neemt een hap adem. 'Ik zoek... Of eigenlijk m'n zus, bedoel ik... Of ik bedoel...' Ze moet het wel goed zeggen. 'Mijn zus zoekt een kamer,' begint ze opnieuw. 'Om te wonen, bedoel ik. En ik vroeg me af of het hierboven te huur is... Of dat u misschien weet of...'

'Daar,' zegt de man, nog steeds zonder zijn klusje te onderbreken. Hij knikt met zijn kale hoofd naar links. 'Je moet bij hem zijn.'

Nu pas ontdekt Liva dat er nóg iemand is. In een hoekje aan de bar, op maar een paar meter afstand, ziet ze een meneer die eruitziet alsof hij nooit ergens anders zit.

'Houdt ze van groen?' klinkt het vanuit het halfduister.

'Sorry?'

'Je zus,' zegt de meneer in de hoek. 'Of ze groene vingers heeft.'

Liva snapt het niet. De meneer wenkt haar, en voorzichtigjes schuifelt ze zijn kant op.

'Martha verdient liefde,' zegt de meneer nu. 'Als jouw zus dat kan bieden, is de woning voor haar.'

'Wie is Martha?' vraagt Liva. 'Woont die ook boven?' Ze ziet de meneer nu wat beter. Hij heeft een gezicht dat je al bijna vergeten bent wanneer je even de andere kant op kijkt. Alles aan hem ziet er normaal uit. Normaal hoofd, normale oren, normale mond en een normale neus.

Meneer Normaal schudt zijn hoofd. 'Martha is een *plant*, meisje,' zegt hij dan. 'Maar ze is niet zomaar een plant.' Hij schuift de lege barkruk die naast 'm staat uitnodigend naar Liva toe. Ze kijkt kort achterom, naar de grote groene deuren waarachter haar zus al best een tijdje staat te wachten.

Ze twijfelt even. Dan gaat ze zitten.

‘Martha werd gevonden in 1892,’ begint meneer Normaal. ‘Het was hier beneden in de kelder, toen twee heren met grote plannen dit pand grondig gingen verbouwen.’

Meneer Normaal vertelt dat een vader en zoon, die allebei Johan heetten, even verderop in de straat een winkel in wijn en sterkedrank hadden. ‘Op een goede dag kochten ze dit pand erbij om hier hun eigen jenevers te branden en likeuren te stoken. Ze wilden er een distilleerderij van maken, zoals dat heet. Zo dachten ze meer geld te kunnen verdienen.’

‘En?’ wil Liva weten. ‘Lukte dat?’

‘Daar zijn we nog niet, meisje.’ Meneer Normaal vertelt hoe er tijdens de verbouwing vanonder een houten vloerplank in de kelder zomaar ineens een plant omhoog kwam geschoten. Het ding zag bleek en voelde slap, na een eeuwigheid zonder lucht en licht. Maar tot ieders verbazing was de plant overduidelijk in leven. ‘Het kon niet, en toch was het zo,’ gaat meneer Normaal verder. ‘Vader en zoon groeven de plant voorzichtig uit de grond en stopten ’m met wat aarde in een pot.’

‘Haar,’ verbetert Liva hem. Ze lacht er eigenwijs bij. ‘U zei net toch dat ze Martha heet? Dus stopten ze háár in een pot.’

Meneer Normaal schudt weer zijn hoofd. ‘Die naam kwam later pas,’ zegt hij. ‘Na de verbouwing werden hier eerst duizenden liters drank gemaakt. Kijk maar eens om je heen, meisje, de ketels en vaten van toen staan er nog altijd.’

Liva tuurt in het zwart. Voor het raam naast de deur ziet ze de omtrek van een gigantische houten ton, daarachter een al even reusachtig geelwit vat.

‘Drank, drank, drank,’ zegt meneer Normaal. ‘Maar voor Johan en Johan bleek het niet genoeg om het hoofd boven water te houden.’

Liva luistert naar hoe de hele zaak bijna kopje-onder ging, en hoe de vrouw van de oude Johan, de moeder van de jonge, net op tijd een fantastisch idee kreeg. ‘Op een dag knipte Martha één bloemetje van de plant af,’ zegt meneer Normaal, ‘en gebruikte dat voor een fonkelnieuwe likeur.’

Liva kijkt hem vragend aan. ‘Die vrouw heette ook Martha?’

‘Het was een wonderdrank, meisje.’ Het is net of meneer Normaal haar niet hoorde. ‘Vloeibaar goud was er gebrouwen. En zo komt de plant aan haar naam.’

Vanaf dat moment werd Martha pas écht goed verzorgd. Meneer Normaal beschrijft hoe de plant altijd verse aarde kreeg en nooit ook maar één dor blaadje aan haar takken had. Hij blijft even stil. 'En het allerbelangrijkste...' zegt hij dan. '...ze gaven haar vijf keer per dag water.'

'Zo vaak?'

Meneer Normaal knikt weer. 'Anders groeien er niet zoveel bloempjes aan,' legt hij uit. 'Dus dan zei de ene Johan: *Martha heeft dorst*. En dan liet de andere Johan haar weer drinken.'

Hij kijkt naar Liva en wijst met één vinger naar het plafond. 'Is het niet prachtig, meisje? Ze leeft nog steeds, onze Martha, en de likeur smaakt nog altijd even fabelachtig.' Hij

tovert een klein flesje tevoorschijn en zet het voor zich op de bar. 'Zelf gebrouwen,' klinkt het trots. 'Slokje?'

'Ik ben tien,' zegt Liva met een vies gezicht. 'Maar ik zou wel graag horen hoe het verhaal afloopt.'

Meneer Normaal kijkt een beetje beteuterd. 'De oude Johan stierf,' zegt hij dan met wat vlakke stem. Hij vertelt hoe een zekere Wilhelm uit Rotterdam enkele jaren later de nieuwe eigenaar van de winkel én de distilleerderij werd.

'En de Marthalikeur dan?' vraagt Liva.

'Ook de plant nam hij over,' zegt meneer Normaal. 'En daarmee natuurlijk het geheime recept. Wilhelm begreep meteen dat Martha altijd moest blijven leven. Zonder plant immers geen wonderdrank. Dus bewaakte en verzorgde hij haar met heel zijn hart en ziel. En al zijn nakomelingen na hem.'

Meneer Normaal zwijgt. Het is een mooi verhaal, Liva is er ook even stil van.

'En?' vraagt hij dan op een wat andere toon. 'Wat denk je, meisje? Kan die zus van jou voor Martha zorgen?'

'Ze heeft een keer een hele zomer op de hamster van een vriendinnetje gepast...'

Meneer Normaal knikt. 'Dat lijkt me een geschikte kandidaat.'

'Waar blijf je nou?' klinkt het ineens achter Liva. Daar staat Noor, ze is niet heel vrolijk. 'Ik zit al een uur te wachten.'

'Je mag hier wonen!' roept Liva uit.

'Wat?'

'Ja, echt! Of wacht...' Plotseling voelt Liva haar enthousiasme verdwijnen. Hoe kan ze zo dom zijn? Ze kijkt naar meneer

Normaal. 'Nu gaat u zeker zeggen dat het superduur is...'

'Nee hoor.' Hij schudt zijn hoofd. 'De woning is gratis te betrekken.'

'Helemaal gratis?' Liva wil al opspringen, hem omhelzen, samen met haar zus door het donkere café dansen... Een huis voor niks, op zo'n prachtige plek!

Maar Noor gelooft er weinig van. 'Gratis bestaat niet,' zegt ze. 'Wat is de deal?'

Meneer Normaal glimlacht. 'Jij verzorgt de plant.'

'Welke plant?'

'Martha!' roept Liva. 'Ik zei het je toch? Je mag erin!'

'Vijf keer per dag dertig druppels water,' gaat meneer Normaal verder. 'En aan het eind van iedere maand knip je alle bloempjes af.' Hij lijkt even na te denken. 'O ja,' zegt hij dan. 'Martha blijft staan waar ze staat, precies voor het raam, zodat ik haar altijd kan zien als ik langsloop.'

'Wacht...' Noor begint het te begrijpen. 'De plant heeft een naam?'

'Ja!' zegt Liva. 'Ik vertel het je zo allemaal.' Ze kijkt naar meneer Normaal. 'Waarom doet u het zelf eigenlijk niet?'

'Ik heb mijn handen vol aan de likeur stoken,' legt hij uit. 'Een beetje hulp kan ik dus wel gebruiken.'

Noor zucht. Ze lijkt het nog steeds niet helemaal te snappen. 'Een gratis kamer...' Ze schudt haar hoofd. 'Ik kan gewoon niet geloven dat de vorige huurder is weggegaan.'

Meneer Normaal glimlacht weer. 'Tja,' zegt hij. 'Die bleek toch niet zulke groene vingers te hebben.'

Dan staat hij op van zijn kruk, haalt een papier tevoorschijn en legt het voor zich op de bar. 'Het huurcontract,'

licht hij toe. 'Lees het maar rustig door. Morgen zelfde tijd hier? Nu moet ik er helaas vandoor. Dag meisjes. Tot ziens.'

Meneer Normaal beweegt zich door het donkere café. Hij loopt naar een deur achter in de zaak. De deur gaat open, meneer Normaal neemt een trap omlaag. Er klinkt geschreeuw. Kwam dat van buiten? Of van beneden?

'Geen groene vingers,' hoort Liva ineens iemand mompelen. Het is de kale dikke man met de theedoek. Hij staat nog steeds op een glas te wrijven. 'Echt geen groene vingers.'

Zonder nog iets te zeggen lopen Liva en Noor naar de uitgang. Ze duwen zichzelf het café uit, de straat op.

'Contract vergeten!' zegt Liva plots.

'Laat maar zitten,' zegt Noor. Ze pakt haar zusjes hand vast. Samen lopen ze verder de straat door.

De plek waar Liva en Noor verzeild raken bestaat echt. Het is een monumentaal pand van Stadsherstel Den Haag, een organisatie die rijksmonumenten in Den Haag en regio Haaglanden restaureert sinds 1977.

Oude Molstraat 20 is door Stadsherstel bouw- en cultuurhistorisch onderzocht en Gideon Samson heeft dat onderzoek gebruikt als inspiratie voor dit verhaal. Dit pand wordt voor het eerst genoemd in een hofboek uit de vijftiende eeuw en is gebruikt door een goudsmid, een manufacturenhandel, wijnhandel en distilleerderij. Maar dat laatste wist je natuurlijk al!

Dit verhaal is uitgegeven ter gelegenheid van de 47e verjaardag van Stadsherstel Den Haag op 19 januari 2024. Een primeur, want het is voor het eerst dat een erfgoedorganisatie bouw- historisch onderzoek omzet in een kinderboek.

**STADS
HERSTEL**

DEN HAAG